

Asia: VN/14758/2021

Ympäristöministeriön asetus rakennuksen ilmastaselvityksestä

1. Asetuksen yleinen palaute

a. Onko asetuksessa kuvattu arviointimenetelmä selkeä ja ymmärrettävä?

Kyllä

b. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi tarpeeksi kattava, jotta se osaltaan tukee hiilineutraaliuden saavuttamista Suomessa?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry katsoo, ettei arviointimenetelmä ole tarkoituksenmukainen eikä täytä sille asetettuja tavoitteita, koska menetelmä sisältää kattavuudestaan huolimatta liikaa epätarkkuuksia ja olettamuksia.]

c. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi sekä uusille että korjattaville rakennuksille?

Ei

d. Soveltuuko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi käytettäväksi rakennuksen suunnittelun aikana ennen rakentamisluvan hakemista?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [KOVA katsoo, että suunnittelun aikana lopullisiin teknisiin ratkaisuihin ja esimerkiksi valittuihin rakennustuotteisiin liittyy epävarmuutta. Tästä johtuen ilmastaselvityksen laadinta perustuu suunnitteluvaiheessa monilta osin olettamuksiin ja yleisesti hyväksytyihin päästötietoihin. Tämä asettaa kyseenalaiseksi arviointimenetelmän tavoitteiden toteutumisen suunnitteluvaiheessa. KOVA katsoo, että näin vahvasti olettamuksiin ja arviointiin perustuvan laskelman voisi korvata suunnitteluvaiheessa esimerkkilaskelmilla.]

e. Muita yleisiä kommentteja:

Asetuksessa säädettäisiin tarkemmin uuteen rakentamislakiin liittyvästä vaatimuksesta ilmastaselvityksen laatimisesta rakentamisluvan edellytyksenä. Ilmastaselvitys olisi laadittava uudesta rakennuksesta tai rakentamislupaa edellyttävästä laajamittaisesti korjattavasta rakennuksesta. Asetuksessa säädettäisiin Suomen oloihin kehitetystä rakennuksen vähähiilisyiden arviointimenetelmästä, jota olisi käytettävä rakennuksen ilmastaselvityksessä raportoitavien hiilijalanjäljen ja hiilikädenjäljen laskennassa.

KOVA on jo aikaisemmin lausunnoissaan ilmastaselvityksestä ja rakentamislaista kiinnittänyt huomiota siihen, ettei ilmastaselvityksen kustannuksista ja niillä saavutettavista hyödyistä vähähiilisuuden tavoitteiden saavuttamisessa ole esitetty riittävää arviota. KOVA katsoo edelleen, ettei ilmastaselvityksessä käytettävällä arviointimenetelmällä saavutettavasta laskennallisesta lopputuloksesta ole esitetty vaikuttavuusarviota hiilineutraaliuden saavuttamisen kannalta. Erityisesti arviointimenetelmän soveltaminen laajasti korjattaviin rakennuksiin ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista tai edistä hiilineutraaliuden saavuttamista kustannustehokkaalla tavalla.

KOVA katsoo, että rakennuksen vähähiilisuuden arviointimenetelmään sisältyy useita sen tarkkuuteen vaikuttavia seikkoja, kuten rakennusosien vaihtoa ja rakennuksen kunnossapitoa elinkaaren aikana koskevat ratkaisut. Lisäksi lainsäädännössä ei esitetä ilmastaselvityksen laatijalle pätevyysvaatimuksia, mikä johtaisi KOVAN näkemyksen mukaan laadultaan vaihteleviin ilmastaselvityksiin. Tämä asettaa entistä kyseenalaisemmaksi selvityksellä saavutettavan hyödyn. Lainsäädännöllä on myös tarkoitus asettaa rakennuksen hiilijalanjäljelle raja-arvoja. KOVA huomauttaa, että koska asetusluonnoksen mukaisella ilmastaselvityksellä saatavat arviot jäänevät epätarkoiksi, jää epäselväksi millaisia raja-arvoja rakennuksille voidaan ylipäätään sen perusteella asettaa.

KOVA myös kiinnittää huomiota perustelumistion toteamukseen, ettei itse arviointi vähennä päästöjä, vaan päästöjen väheneminen riippuu oleellisesti siitä, mille tasolle eri rakennusten hiilijalanjäljen raja-arvot tulotisiin asettamaan. KOVA huomauttaa, ettei rakennukselle asetettavien hiilijalanjäljen raja-arvoja koskeva asetusluonnos ole vielä ollut lausuttavana eikä kokonaisuutta sitten voi vielä arvioida.

KOVA katsoo, että ilmastaselvityksen laatiminen lisää rakentamisen kustannuksia samalla, kun sen hyöty yksittäiselle rakennushankkeelle jää vähäiseksi.

2. Kommentit asetusluonnoksen pykäliin

1 § Rakennuksen vähähiilisuuden arviointi

Asetusluonnoksen mukaan hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki olisi arvioitava uuden rakennuksen koko elinkaaren ajalta. Asetusluonnoksen liitteenä olevan taulukon (Taulukko 2) mukaan kunnossapitoa ei arvioitaisi osana elinkaaren vaiheita. KOVA huomauttaa, että järjestelmällisellä ja hyvän kiinteistönpidon mukaisella kunnossapidolla on erittäin suuri merkitys rakennuksen käytön aikaiseen hiilijalanjälkeen. Kunnossapidon jättäminen arvioinnin ulkopuolelle vähentää arvioinnin tarkkuutta ja siten selvityksen merkitystä.

KOVA pitää tätä erityisen suurena epäkohtana ajatellen rakennuksen hiilijalanjäljelle asetettavia raja-arvoja. Jos vähähiilisuuden arviointimenetelmä on epätarkka, raja-arvojen asettaminen on

haastavaa. Lisäksi ilmastaselvityksen laatijalle ei rakentamislaisissa aseteta pätevyysvaatimuksia, joten selvitysten laatu voi vaihdella.

2 § Määritelmät

-

3 § Arvioinnin kohde

Arviointiin sisältyvät ja siitä pois jätettävät rakennusosat ovat yhtenevät samaan aikaan lausuttavana olevan materiaaliselosteen kanssa. Arviointiin sisältyvät myös rakennusosien vaihdot rakennuksen elinkaaren aikana. KOVA katsoo, ettei voida luotettavasti arvioida miten 50 vuoden arviointijakson aikana vaihdettavat rakennusosat vaikuttavat rakennuksen hiilijalanjälkeen. KOVA huomauttaa, että materiaali- ja valmistustekniikka kehittyvät 50 vuodessa. Rakennusosien vaihtojen huomioiminen laskennassa perustuu siten arviointiin eikä ole varsinaista laskentaa. KOVA katsoo, että tämä heikentää selvityksen tarkkuutta.

4 § Arviointijaksojen pituudet

-

5 § Arvioinnissa käytettävät tiedot

-

6 § Hiilijalanjäljen arviointi

-

7 § Rakennustuotteiden valmistus

-

8 § Rakennustuotteiden vaihdot

-

9 § Rakennus- ja purkumateriaalin käsittely

Arviointiin ei sisällytettäisi tontilta poistettavien maamassojen tai kasvillisuuden jätteenkäsittelyn hiilijalanjälkeä. Perustelujen mukaan tämä johtuu siitä, ettei ole olemassa ohjeistusta siihen, miten kasvillisuuden tai maaperän hiilen kierto tai muut ympäristövaikutukset tulisi ottaa huomioon. KOVA katsoo, ettei puuttuva ohjeistus ole riittävä peruste jättää tontilta poistettavien maamassojen tai kasvillisuuden hiilijalanjälkeä huomioimatta. Perusteluissakin todetaan, että metsä- tai peltomaan ottaminen rakennuskäyttöön aiheuttaa ilmasto- ja ympäristövaikutuksia. Perusteluiden mukaan näiden vaikutusten tarkastelu tulisi kuitenkin tehdä jo maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen yhteydessä, eikä toistaa rakentamisen yhteydessä. KOVA huomauttaa, että tällöin tulisi tosiasiasa olla tiedossa, että nämä asiat huomioidaan jo kaavoitusvaiheessa, muuten niiden ilmastovaikutus jää kokonaan huomioimatta.

Lisäksi KOVA kiinnittää myös rakennus- ja purkumateriaalien käsittelyssä huomiota siihen, ettei arvioinnissa ole mahdollista ottaa huomioon millaiset purkamisen päästöt ja toisaalta materiaalien kierrätystavat ovat esimerkiksi 75 vuoden kuluttua.

10 § Rakennus- ja purkumateriaalin loppusijoitus

-

11 § Kuljetukset

-

12 § Työmaatoiminnot

-

13 § Energian käyttö rakennuksessa

-

14 § Hiilikädenjäljen arviointi

-

15 § Uudelleenkäyttö ja kierrätys

-

16 § Hyödyntäminen kierrätyspolttoaineena

-

17 § Hyödyntäminen polttolaitoksessa

-

18 § Ylimääräinen uusiutuva energia

-

19 § Hiilivarasto

-

20 § Karbonatisoituminen

-

21 § Istutettava puusto

-

22 § Ilmastaselvityksen laadinta ja päivittäminen

-

23 § Ilmastaselvityksen sisältö

-

24 § Vähähiilisyiden tulosten esittäminen ilmastaselvityksessä

-

25 § Arvioinnin tulosten kohdistaminen eri käyttötarkoituksille

-

Parkkonen Jouni
Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry